

1984-07-01

บทสัมภาษณ์พิเศษ : อักษรศาสตร์ในสายตาของศาสตราจารย์

ปราณี ฤกษ์วนิชย์

สมฤดี วิศทเวทย์

สุรางค์ศรี ดันเสียงสม

ภาววรรณ หมอกยา

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/jletters>

Part of the [Arts and Humanities Commons](#)

Recommended Citation

ฤกษ์วนิชย์, ปราณี; วิศทเวทย์, สมฤดี; ดันเสียงสม, สุรางค์ศรี; and หมอกยา, ภาววรรณ (1984) "บทสัมภาษณ์พิเศษ : อักษรศาสตร์ในสายตาของศาสตราจารย์," *Journal of Letters*: Vol. 16: Iss. 2, Article 1.

DOI: 10.58837/CHULA.JLETTERS.16.2.1

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/jletters/vol16/iss2/1>

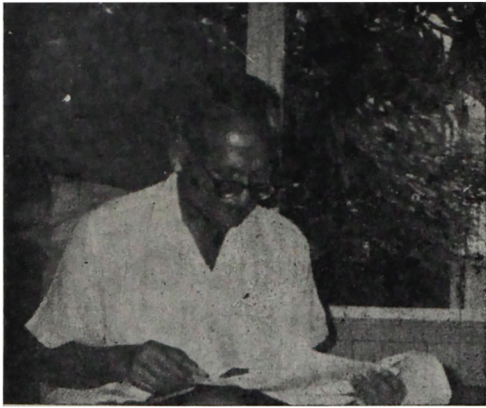
This Special Interview is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Letters by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

อักษรศาสตร์ในสายตาของศาสตราจารย์

การปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งจำเป็นถ้าเราไม่ต้องการล้มลงหรือเป็นรองใคร อย่างไรก็ตามในการปรับปรุงตนเองนั้นเราจำเป็นต้องรู้จักตนเองให้ดีเป็นเบื้องต้นเสียก่อน เพราะหากเราไม่รู้จักตนเองแล้วการปรับปรุงตนเอง ก็ไม่อาจทำได้ หรือถ้าหากทำได้ก็ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร การรู้จักตนเองมีส่วนช่วยมากในการตัดสินใจว่าควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือไม่ และถ้าควรต้องปรับปรุงอย่างไรจึงจะบรรลุผลที่ต้องการ การไม่รู้จักตนเองก็พอทำให้ไม่สามารถพิจารณาได้อย่างถ่องแท้ว่าควรมีการเปลี่ยนแปลงหรือควรเก็บรักษาคุณสมบัติเดิมไว้ และทำให้ไม่อาจตัดสินใจเลือกการปรับปรุงแบบใดได้แน่นอน จริงอยู่ การที่จะรู้จักว่าตนเองเป็นอย่างไรนั้น เราอาจได้คำตอบจากคำชมคำวิจารณ์ของผู้อื่น แต่ผู้ที่จะให้คำตอบที่ดีที่สุดว่าตัวเราเป็นอย่างไรนั้นก็คือตัวเราเอง

ในช่วง 10 ปี มานี้ เราได้ยีนคำวิจารณ์คณะอักษรศาสตร์หลายประการ คำวิจารณ์

เหล่านั้นมิใช่เสียงนกเสียงกาจึงก่อให้เกิดความวิตกกังวลเป็นอันมาก เกิดความคิดว่าจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้รวดเร็วทันการณ์ ในขณะเดียวกันก็มีความคิดอีกอย่างว่า ไม่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง ควรรักษาคุณลักษณะเดิมไว้ ความคิดเห็นที่ไม่ลงรอยกันนี้ อาจเป็นเพราะ เราคณะอักษรศาสตร์ ไม่รู้จักตัวของเราดีพอละกระมัง ในบทสรุปคำสัมภาษณ์ ศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์ ศาสตราจารย์มล. จิรายุ นพวงศ์ ศาสตราจารย์คุณหญิงนพคุณ ทองใหญ่ และศาสตราจารย์ ม.ร.ว. แสงโสม เกษมศรี ต่อไปนี้ เราจะมองอักษรศาสตร์ด้วยดวงตาของท่านทั้งสี่ซึ่งเปรียบเสมือนส่วนหลังของคณะอักษรศาสตร์ การมองคณะอักษรศาสตร์โดยผ่านสายตาของท่านทั้งสี่นี้เปรียบเสมือนเราพิจารณาตัวของเราเอง ด้วยเหตุว่า ท่านทั้งสี่เป็นผู้มีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมคณะอักษรศาสตร์ ให้เป็นคณะอักษรศาสตร์ในทุกวันนี้

ปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งซึ่งมีผู้ถามมาก
ขึ้นๆ ก็คือ ปัญหาที่ว่าบัณฑิตอักษรศาสตร์จะ
ไปประกอบอาชีพอะไร หลักสูตรของคณะ
อักษรศาสตร์มิได้เตรียมให้บัณฑิตที่จบไป
ประกอบอาชีพอย่างใดให้ชัดเจน ดังนั้นจึงมี
การพูดกันว่าบัณฑิตของคณะอักษรศาสตร์ออก
ไปทำงานทำลำบาก ปัญหาดังกล่าวนี้คณาจารย์
ในคณะอักษรศาสตร์มีความเห็นแตกต่างกัน
ออกไป บ้างก็ว่า หลักสูตรของคณะน่าจะเน้น
เรื่องอาชีพให้ชัดเจนลงไป บ้างก็ว่าหลักสูตรเก่า
นั้นน่าจะคงไว้ ศาสตราจารย์ ม.ร.ว. แสงโสม
กล่าวถึง อักษรศาสตร์บัณฑิต ในสมัยของท่าน
ว่า “สมัยที่ฉันเรียน ฉันไม่ได้คิดว่าจบแล้ว
จะทำอะไร ฉันเรียนเพราะอยากเรียน ก็เลย
ไม่มีปัญหาว่า ทำไมคณะอักษรศาสตร์จึงไม่
เน้นวิชาชีพ” “และการเรียนเพราะอยากเรียน
นั้นทำให้เราสามารถเรียนรู้ได้แน่นและลึกซึ้ง
ไปเอง” ศาสตราจารย์ ม.ล. จิรายุ กล่าวเสริม
“และคนที่รู้จริงนั้นก็ไม่ต้องงานเป็นแน่นอน”
ศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์ กล่าวอย่าง

มั่นใจ แต่สมัยนี้คนเราถูกสิ่งแวดล้อมบังคับให้
นึกถึงงานก่อนสิ่งอื่น แม้เวลาเรียนก็จำเป็นต้อง
ต้องมองไปข้างหน้าถึงเรื่องงาน การที่คณะ
อักษรศาสตร์จะไม่ตระหนักในข้อนี้จะไม่
เหมือนนั่งอยู่บนหอคอยงาช้างละหรือ ศาสตราจารย์
ทั้ง 4 ท่านเห็นพ้องกันว่าการศึกษาที่กล่าว
ว่าหลักสูตรของคณะอักษรศาสตร์ไม่ใช่หลักสูตร
วิชาชีพนั้น มิได้หมายความว่าไม่ให้คิดถึง
เรื่องการทำงาน การมีงานทำนั้นเป็นเรื่องที่
นิสิตคงจะต้องนึกถึงเป็นธรรมดา แต่นิสิตต้อง
เข้าใจว่าสิ่งที่คณะอักษรศาสตร์ให้นั้น เป็น
ความรู้พื้นฐานที่สามารถนำไปประกอบอาชีพ
ได้หลายแบบ “เธอลองดูสิ” ศาสตราจารย์ ม.ร.ว.
แสงโสม กล่าว “ผู้มีพื้นฐานทางอักษรศาสตร์
ไปทำงานด้านสัมพันธ์ระหว่างประเทศไปทำงาน
ธนาคาร ได้ตำแหน่งสูงๆ ไปเป็นคอลัมนิสต์
ชื่อก้อง ไปเป็นโฆษกผู้อ่านข่าวชื่อดัง แล้วยัง
ไปเป็นรัฐมนตรี เป็นนักธุรกิจทางเครื่องสำอาง
ได้อีก เธอเชื่อไหมละ” “หลายคนทำอาชีพ
ซึ่งในสมัยที่เป็นนิสิต เขาไม่คิดที่จะทำเลย
อย่างทำโรงเรียนคนหูหนวก โรงเรียนปัญญา
อ่อน อะไรอย่างนี้ เป็นต้น” ศาสตราจารย์
นพคุณกล่าวเสริม ศาสตราจารย์ ม.ล. จิรายุ
กล่าวพลางหัวเราะว่า “พวกนี้เขาคงไม่ปฏิเสธว่า
ได้ใช้ความรู้ทางอักษรศาสตร์ไปเป็นพื้นฐาน”

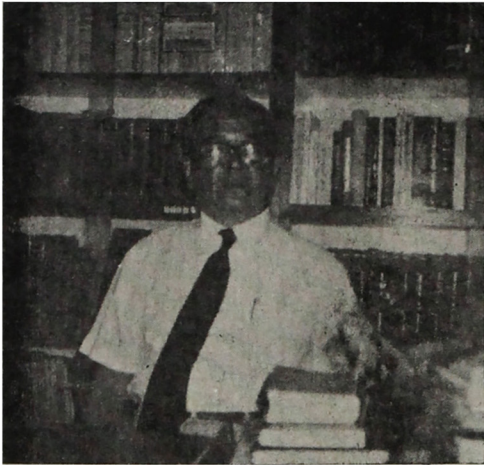
ความรู้พื้นฐานที่ศาสตราจารย์ทั้ง 4 ท่าน
กล่าวถึงว่าเป็นพื้นฐานให้บัณฑิตของคณะ
อักษรศาสตร์ไปประกอบอาชีพนั้นเป็นอย่างไร

ศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์ เห็นว่า “คณะอักษรศาสตร์จะต้องผลิตบัณฑิตที่เก่งภาษาเป็นผู้นำ (elite) ทางภาษา” และความรู้พื้นฐานดังกล่าวนี้ จะต้องรวมความรู้ภาษาต่างประเทศ ภาษาใดภาษาหนึ่งและต้องรู้ให้ลึกให้จริง ถ้าสนใจภาษาไทยก็ควรเรียนภาษาอังกฤษควบไว้ด้วยเพราะภาษาอังกฤษ เป็นกุญแจไขไปสู่การค้นคว้าเพิ่มเติม “ภาษาอังกฤษไม่ควรทิ้งเพราะสำคัญเป็นภาษาของโลก” ศาสตราจารย์ทั้ง 4 เห็นพ้องต้องกัน นอกจากนั้นศาสตราจารย์ ม.ล. จิรายุ ยังกล่าวว่า อักษรศาสตรบัณฑิตควรจะต้องใช้ภาษาไทยได้ดี พูดควมกล้าชัดเจน รู้จักเลือกใช้คำพูดให้ถูกต้องแม้ไม่ต้องรู้วรรณคดีลึกซึ้ง แต่ก็ควรรู้ขนาดที่จะไม่กล่าวว่า “นางวันทองเป็นพี่น้องพิม” ศาสตราจารย์ ม.ล. จิรายุ ให้ขีดความสามารถในเรื่องภาษาไทยและวรรณคดีไทยของบัณฑิตอักษรศาสตร์ไว้ด้วยตัวอย่างที่ชัดเจน

จำนวนนิสิตอักษรศาสตร์ในปีหนึ่งๆ ประมาณ 200 คน จะไม่เป็นการยากที่จะทำให้ทุกคนเก่งขนาดเป็นผู้นำทางภาษาหรือศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์ ให้คำตอบทันทีว่า การจะเกี่ยวนิสิตให้เป็นผู้นำทางภาษานั้นไม่ยากเกินทำ “ถ้าครูจะเอาใจใส่เสียสละเวลาให้มากขึ้น รู้จักใช้วิธีการสอนแบบท่องจำเสียบ้าง ฉะนั้นแนะนำว่า การท่องจำนั้นเป็นการเรียนภาษาที่ดีทีเดียว” วิธีการสอบก็มีส่วนสำคัญ “สอบแบบ วง ๆ กา ๆ ไม่ช่วยทำให้นิสิตเก่งทางภาษา” ศาสตราจารย์ ม.ล. จิรายุกล่าว “อีกอย่างหนึ่ง” ศาสตราจารย์คุณหญิง นพคุณเสริม “คนที่ เป็นอาจารย์ต้องกล้าให้นิสิต F เมื่อตก ก็ต้องให้ตก ในสหรัฐอเมริกา เรื่องนี้ก็เป็นปัญหาเหมือนกัน เพราะอาจารย์ไม่ค่อยกล้าให้ F เมื่อไม่ให้ นักเรียนที่อ่อนก็เลยผ่านได้” ส่วนวิธีการชักจูงให้นิสิตสนใจในการศึกษาค้นคว้า และสนใจในวิชาการเรียนเป็นหน้าที่ของอาจารย์ทั้งศาสตราจารย์ คุณหญิง นพคุณ และ ศาสตราจารย์ ม.ร.ว. แสงโสม เห็นว่า อาจารย์จำเป็นต้องรู้จักวิทยา ถ้าไม่รู้ก็ต้องหาทางศึกษามาเพื่อจะได้นำมาปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ “ครูจะต้องปลุกศรัทธาให้เด็กมีความผูกพันกับครู เพื่อเขาจะได้ฟังคำแนะนำ เพื่อเขาจะได้อยากทุ่มเทให้กับวิชาที่ครูสอน ครูต้องเสียสละเวลาให้นิสิตเต็มที่” ศาสตราจารย์ ม.ร.ว. แสงโสม

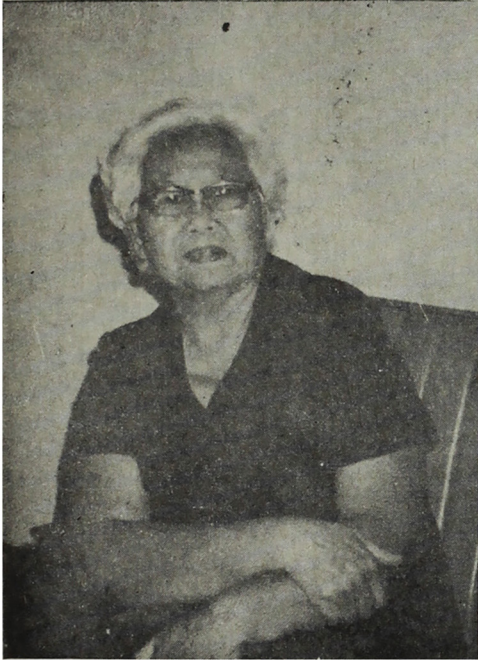
ย่า “ถ้าครูสามารถหาหนทางกระตุ้นความอยากรเรียนของนิสิตได้ เขาก็จะเรียนรู้ได้มาก ถ้ามีแรงจูงใจสูง” ศาสตราจารย์คุณหญิง นพคุณ กล่าวอย่างมั่นใจ

โครงการปรีชาญาณ (Honours Programme) สำหรับส่งเสริมนิสิตเฉพาะพวกที่มีแววให้ออกมาเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพทางวิชาการ เป็นนักวิชาการชั้นเลิศ เป็นโครงการที่น่าจะจัดทำหรือไม่ “มันไม่ลำเอียงไปหรือเธอจัดเฉพาะนิสิตกลุ่มเดียว” ศาสตราจารย์ทั้ง 4 แสดงเมตตาธรรมของครูที่รักลูกศิษย์เท่าเทียมกันเราน่าจะใช้บุคลากรในการทุ่มเทให้กับนิสิตทั้งหมด “การทุ่มเทกับนิสิตกลุ่มน้อยเพื่อให้เขาเป็นผู้นำนั้นเป็นการลงทุนสูง เราต้องใช้เวลาเด็กเหล่านั้นมาก อาจารย์ที่สอนเด็กชุดนี้จะต้องไม่ใช่ชุดเดียวกับที่สอนนิสิตธรรมดา ถ้าเป็นชุดเดียวกันเขาจะไม่มีเวลาให้กับนิสิต

ธรรมดาที่มีจำนวนมากกว่า คณะฯ มีบุคลากรและความพร้อมด้านอื่นพอจะแยกด้านอื่นพอจะแยกเป็น 2 ชุดใหม่ ถ้าไม่มี สมควรหรือไม่ที่เราจะทุ่มเทให้กับนิสิตกลุ่มน้อย” ศาสตราจารย์คุณหญิงนพคุณ ตั้งคำถาม “ความจริงเราเคยวนิสิตทุกคนให้เก่งได้ โดยยกเว้นคนที่เขาเลือกวิชาเอกแล้ว” ศาสตราจารย์รองให้ความเห็นเพิ่มเติม “อันที่จริงในต่างประเทศบางประเทศ เขาก็มีโครงการที่เรียกว่า Honours Programme อย่างในอังกฤษเขาเข้าโปรแกรมนี้เพื่อจะได้เป็นผู้เชี่ยวชาญ เขาเรียนหนักและลึกลงไปในสาขาที่เขาเลือกเรียนอย่างเดียว เลือกเรียนตั้งแต่ต้น เช่น เลือกเรียน ภาษาสันสกฤต เขาก็มุ่งแต่สันสกฤตจบออกมาก็เป็นผู้เชี่ยวชาญไปเลย แต่มหาวิทยาลัยเขาไม่รับทราบนะจบแล้วใครจะเรียกผู้เชี่ยวชาญเช่นนั้นไปทำงาน คนที่เลือกเรียนอย่างนี้ก็เป็นพวกอยากเรียนไม่สนใจอาชีพ ก็แน่ละที่จะมีมหาวิทยาลัยมาให้เขาไปสอน แต่ต้องเข้าใจว่าเขาไม่ได้คิดเรื่องงานทำในเวลาที่เขาเลือกเรียนเขาสนใจความรู้ บ้านเราเป็นอย่างนี้หรือเปล่า” ศาสตราจารย์ ม.ล. จิรายุ ให้ข้อมูลและตั้งคำถามที่ควรพิจารณาอย่างยิ่ง “คนที่จบไปจะหางานทำได้หรือไม่ เก่งแต่วิชาการอย่างเดียวไม่พอ ต้องมีบุคลิกท่าทางกิริยามารยาทในการแสดงออกเป็นที่น่าพอใจด้วย”โครงการนี้สนใจเรื่องเหล่า

นี้ด้วยหรือไม่ “คิดแต่ความเป็นเลิศทางวิชาการ
อย่างเดียวนั้นแค่นะ จันว่า” ศาสตราจารย์
ม.ร.ว. แสงโสม ให้ข้อสังเกตเพิ่ม

ถ้าเราจะไม่แตะเรื่องการพัฒนาชุมชน
ในสมัยนี้ ก็ออกจะไม่ทันสมัย ในสายตาของ
ศาสตราจารย์ ทั้ง 4 ท่าน มีความเห็นว่าเราควร
จะดูตัวเราเสียก่อนว่าอยู่ในฐานะอะไร มีความ
สามารถทางด้านใด งานอะไรเป็นงานหลัก
ของเรา “บทบาท บางบทบาทเป็นของเฉพาะ
คนอื่นเล่นไม่ได้ดี บทบาทของคณะอักษร-
ศาสตร์น่าจะมีบทบาทในการผลิตผู้นำทางภาษา
ถ้าเราเล่นบทนี้ให้ดีก็น่าจะใช้ได้ เราก็ได้ช่วย
พัฒนาชาติเช่นกัน” ศาสตราจารย์รอง ออก
ความเห็น ซึ่งเป็นการสรุปความเห็นของ
ศาสตราจารย์ท่านอื่นด้วย

ศาสตราจารย์ ทั้ง 4 ท่าน ซึ่งเราอยาก
จะขออนุญาตเรียกว่า “คนใน” ได้นำเรามอง
ตัวเราเองในเรื่องสำคัญ ๆ หลายเรื่อง เรารู้จัก
ตัวของเราเองดีขึ้นแล้วหรือไม่

ปรางค์ กุลละวณิชย์

สมฤดี วิศทเวทย์

สุรางค์ศิริ ตันเสียงสม

ภาววรรณ หมอกยา